kindlustuseks ehitati ülikooli peahoonesse, meteoroloogiakabineti ruumidesse, mis teisale paigutati, Aleksander Nevski'le pühitsetud õigeusu-kirik (1895). Ülikooli hoonele seati 8-otsaline rist. Ülikooli 100-aastase juubeli puhul (1902) varustati kirik kellatorniga, mis eesti ülikooli avamiseks maha võeti, sest et ta ülikooli hoone arhitektuuri täiesti ära moonutas. — Kuna varemalt ülikoolis eriti õiguse-, ajaloo-, keele- ja füüsika-matemaatika-teaduskonnas erinemine oli võimalik esimesest poolaastast peale, seati nüüd teaduskondades sisse üldised Vene ülikoolide õppekursused, kindlate kavade ning õppeplaanidega ja eksami tegemise võimalusega ainult kevadsemestri lõpul. Üliõpilastele tehti 1894. a. sunduslikuks üldine vene ülikoolide univorm, kusjuures ühtlasi korporatsioonidele ära keelati värvimütside ja paelte kandmine.

Et üliõpilaste arv kahanema hakkas ja 1896. a. alanes 1225 peale, siis anti 13. VI. 1897 määrus, mille põhjal ülikooli võisid pääseda Vene vaimulikkude seminaride lõpetanud. Sellega taheti ühtlasi vene ollust ja vene mõju ülikoolis ning linnas kõvendada. Tagajärjeks oli, et 1902. a. jälle oli 1824 üliõpilast, nendest aga ainult 296 Liivi-, 73 Eesti- ja 89 Kuramaalt, kuna 1360 (74%) olid pärit Vene sisekubermangudest ja 6 välismaalt. 1914. a. loeti ülikoolis 2516 üliõpilast, 108 rohuteaduse-kuulajat, 89 kuulajat ja 40 vabakuulajat, s. o. kokku 2753 õpilast. Eestlasi oli üliõpilastest 1900. a. umbes 100, 1914. a. — 396, siia juurde 20 farmatseuti ja 18 kuulajat. Kui juba ülikool täiesti oma õppejõudude koosseisu kui ka üliõpilaste enamiku poolest oli muutunud vene ülikooliks, võidi vaheajal tõusnud vabamatele vooludele ülikooli elus teha kontsessioone. 1902. a. seati üliõpilaste distsiplinaarsete asjade harutamiseks sisse professorite kohus. 1904. a. lubati korporatsioonidele uuesti väliste märkide kandmine. 27. VIII. 1905 tehti rektori ja dekaanide amet jälle valitavaks, kuna professorite valimine sai võimalikuks alles 3. VII. 1916.

Eesti keel ja ajalugu leidsid vene ülikoolis niisama vähe tähelepanu kui varemaltki. Visalt seisti saksameelse usuteaduskonna mõjul vastu ka tegeliku usuteaduse professuurile eesti loengukeelega, mille pärast aktsioon uuendati juba 1896. a. Alles ilmasõja päevil läks korda selle nõudmisega läbi tungida ja määrati sellele õppetoolile Laiuse õpetaja J. Kõpp, kes siin tegev oli 1917 I p.-a. ja 1918 I p.-a. Kuni ilmasõjani oli eestlasel peaaegu võimatu pääseda ülikooli-õppejõuks. Isegi assistendiks saamine oli teatavate raskustega seotud. Sellepärast pidi, kes teaduslikult tahtis edasi saada, minema Venemaale. Neil põhjustel on Tartus teotsenud Vene aegu õppejõududena ainult viimastel aastatel peale J. Kõpu paar meest: dr. med. H. Koppel, kes sai 1904. a. eradotsendiks, 1917. a. professoriks, ja dr. med. A. Paldrock, kes a. 1904 pääses eradotsendiks, 1915. a. dotsendiks ja 1917. a. professoriks. Eesti keele lektoriks oli pärast dr. K. A. Hermanni surma Jaan Jõgever (1909—1918).

Kuna venestus ülikooli teadusliku jõudluse nõrgestas terveks aastakümneks ja õpetuse tasapind siin vast XX aastasaja alul paremale järjele tõusis, peab tunnustama, et vene mõju suurenemine tõi ülikooli majandusellu silmapaistvaid parandusi. Ülikooli kuluarvet suurendati tunduvalt. 1914. a. saadi kroonult 322 635 rbl. 40 kop., õppemaksudest (erisummadest) 118 782 rbl. Peale selle anti suuremaid erakordseid summasid ehituste jaoks. Selle tõttu võidi õppejõudude arvu suurendada ja palgalisi assistente ametisse panna. 1. I. 1917 oli staatide järele ette nähtud 71 korralist ja erakorralist professorit, 10 dotsenti ja 1 astronoom-observaator, 9 prosektorit ja 9 prosektori-abi, 5 lektorit, 1 arhitekt;

Tartu, lk. 653